

Sobre Jordi Pàmias i 'Terra cansada', el seu últim poemari

Parla el mestre

TXEMA MARTÍNEZ INGLÉS

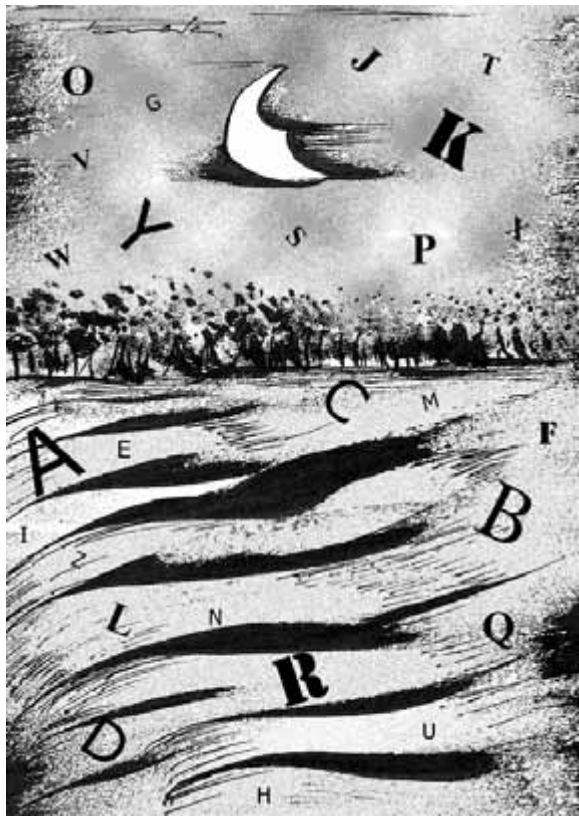
"La meua vida és com un pou, / amb la molsa dels dies fugissers / mig ennegrida ja", diu el poema 'Parla el mestre'.

Jordi Pàmias acaba de publicar *Terra cansada* en una col·lecció que impulsa, heroïcament, Ramon Guillem des de Catarroja (Perifèric Edicions). L'aparició d'un llibre nou d'aquest poeta és un esdeveniment al qual cal donar la dimensió que es mereix, perquè es tracta d'un nom de pes dins el panorama literari català, un paisatge que sovint oblida els poetes de les anomenades províncies, en aquest cas de la remota i llunyana i secreta Lleida. Pàmias no és un autor més que publica un llibre més, sinó que ha sigut, i és, per a molts una mena de mestre que indica els camins que un ha de seguir a l'hora de compondre, de crear, però també a l'hora de pensar i sentir la literatura. Diu el diccionari de l'Enciclopèdia que mestre és "la persona que ensenya una ciència, art o ofici, o té el títol per a fer-ho". També ens diu que és "la persona de qui hom pren norma, ensenyament", i més endavant afegeix: "Persona amb prou coneixements d'una ciència, art, etc., per a ésser pres com a model". Pàmias compleix aquests requisits.

Efectivament, ell ha sigut durant trenta anys una persona que ensenyava una ciència, art o ofici, que en el cas de la literatura és si fa no fa el mateix, i a més ho feia amb la nerviosa, i pacient alhora, obstinació de pedra segarrenca que només pertany a l'estirp dels qui estimen la força de les lletres i la seva

vida dins de la vida, és a dir, la vida que agafen les lletres miraculosament quan algú les ordena d'una manera determinada i imprevisible. Penetrem així en un dibuix tendencios que ens atrapa la mirada, els sentits i el coneixement, un dibuix que vol ser l'esbós d'un entorn, traços que tenen vida precisament a través d'ella. Els bojos de la literatura com Jordi Pàmias –que, a diferència del Quixot, llegeix abans, durant i després– busquen, busquem, en la lectura una mena de resposta que intuïm prèviament que no trobarem però que tanmateix ens ajudarà d'alguna manera: per exemple, llegint ens enganyarem a gust pensant que som més llestos, o viurem les sensacions que estem condemnats per les circumstàncies a desconèixer, o ens identificarem amb una veu que ens parla des del contracte social que és l'artífici de l'art, o senzillament ens capbussarem en la grandesa del temps perdut a consciència, en la inutilitat del que volem llegir per a la nostra rutinària vida moral i sentimental. La literatura, així, ens és una ajuda estúpida i gloriosa que ens situa al vèrtex de qui es veu captiu d'un mal, o sigui, és la identitat d'un mer, o un gran, protagonista. Pàmias busca "el do de l'aigua fresca: / la pura voluntat de saber i de comprendre". "Cal, a tot risc, [...] refer el missatge / d'un humanisme antic i nou".

I després hi ha la norma de la poesia. Entrat en conversa amb Jordi Pàmias, l'interlocutor podrà parlar-hi de tot, i de

XAVIER PORRATA

molta poesia, i aquí les paraules es multipliquen i ens permeten saltar d'un vers a una sonata de Mozart, d'un vers a una pel·lícula de Zhang Yimou, d'un vers a un personatge de Dostoievski o Flaubert, d'un vers a un vers inèdit, escrit encara sobre la neu d'un dels fulls jacents en el cor del seu estudi. En aquestes converses podem veure-hi l'obra completa d'aquest poeta que ha transitat molts i variats camins, que s'ha ariscat per nosaltres (que és el que en volem i el que li exigim i el que ens és necessari als altres) i que està capacitada per fer norma de multitud de formes

mètriques fins a aixecar un bosc on amagar-nos les nits de boira o de tempesta, quan els fantasmes particulars ens visiten. En aquestes fondes soledats, llegir Pàmias és llegir Bécquer i Cernuda, Verdaguier, Carner i Vinyolí, Verlaine,

Eliot i Eugénio de Andrade, i tants altres que ens acompanyen en la lletra i en la conversa. Altres com, sobretot, Antonio Machado, el mestre del simbolisme melancòlic i sensual primer i la sequedat castellana de la terra, de Déu i de la mort després, abans de reveure el sol blau de la infància en un carrer estret vora la mar francesa. Qui no perd la memòria, sembla dir-nos Pàmias, mai no mor. Tot aquest itinerari perdut, tot aquest ponderat eclecticisme, ens mena ara al seu últim i necessari *Terra cansada*, un poemari que sembla escrit des de la perspectiva dels anys i que crec que conté tots els elements propis de la seva poesia, com ha escrit Miquel Maria Gibert. Amb una riquesa formal resplendent i una fondària negra com un pou, obsessiva i esborronadora, s'hi diuen les barbaritats més grosses amb la música més subtil. Pàmias escriu sempre el mateix llibre, com fan els grans poetes, i el que va canviant és la perspectiva, la mirada cada cop més nua sobre les coses. La presència del paisatge

evoca les estratègies romàntiques que Wordsworth esmentava al prefaci de les *Lyrical Ballads*, aquest procés d'empatia i de clara consciència del temps expressada a través d'un llenguatge lluny d'impostures: no és que el que diu el poeta a *Terra cansada* sigui un moviment analògic del que sent com a emoció recordada en tranquil·litat, sinó que és l'emoció mateixa, indestruïble i fosa amb l'element contemplat, a la manera de Keats. La veu és el paisatge. I es mou, neix, creix i mor amb ell i en ell, com una fe. Què és, si no, la poesia?

• TXEMA MARTÍNEZ INGLÉS. ESCRIPTOR

LA PUNTA DEL DIT

La Diputació del Capità

XAVIER ROIG

Als analistes polítics els preocupen determinats temes que, si bé importants, són reversibles. L'ocupació ideològica dels mitjans de comunicació públics n'és un. Personalment no m'amoïna gaire. Quan arriben uns fan fora els que hi havia, i avall que fa baixada! És la cultura democràtica que gastem, basada en el nostre particular concepte de l'objectivitat, manifestat segons la coneguda frase "més val caure en gràcia que ser gracios". El que veritablement em preocupa són aquelles actuacions que provoquen mals irreversibles. ¿Es podrà tirar enrere el vici adquirit de practicar la tercermundista jornada intensiva (sobretot dels funcionaris)? ¿Quantes desenes d'anys costarà arreglar les destrosses urbanístiques provocades pels nostres ajuntaments durant els darrers 25 anys?

Tot això ho dic perquè les darreres setmanes han passat sense crítica algu-

nes notícies molt preocupants des del punt de vista de la irreversibilitat. Em refereixo a l'autolaminació del poder de la Generalitat a favor dels municipis. Es confirma que els pitjors mals no vénen de Madrid. Esclar que, contemplant determinats consellers i altres càrrecs que van desembarcar al govern tripartit, fa temps que em temia un seguit d'actuacions en aquest sentit.

D'entrada ha tingut lloc un pacte preocupant: la pau entre la Generalitat i la Diputació de Barcelona. Pel que sé, els recursos que, contra aquesta Diputació, la Generalitat havia anat presentant davant dels tribunals, s'havien anat guanyant. I és que si els ajuntaments són dignes de sospita permanent, les diputacions haurien d'estar directament illegalitzades. Amb un pressupost que no controla ningú, aquestes institucions d'arrel antidemocràtica es dediquen a ajudar ajuntaments segons foscos crite-

ris (¿algú pensa que els cops de colze entre socialistes per ocupar-ne la presidència són fruit de la vocació de servei?). També són centre de distribució de sucosos càrrecs que van a les reunions a fer allò que en els consells d'administració franquistes es coneixia com *sestear*.

M'inquieta profundament aquesta *lluna de mel* entre la Generalitat i la Diputació de Barcelona perquè, quan dos bàndols pacten, és que hi ha repartiment. Però m'espanten molt més les afirmacions del president Maragall en el sentit de voler traspasar les competències de l'escola primària als ajuntaments. Llevat els aplaudiments dels alcaldes (fèt que demostra la maldat intrínseca de la idea), ningú s'hi ha manifestat. Gran perill, perquè quan tots els partits catalans es constitueixen en conxorxa, aleshores el contribuent esdevé indefens i només li queda el recurs de l'exili. ¿Volen més exemples que el finançament de partits, la no-desaparició de les diputacions, la impunitat parlamentària, el Fòrum...?

Pretendre traspasar l'escola als ajuntaments és afegir oli a una maionesa agra. Perquè resulta que l'escola primària, que actualment vigila una consellera que ha de donar explicacions davant d'un Parlament, passarà a estar obscurament manipulada per un regidor (o un alcalde, que és pitjor!). La manca de transparència democràtica és la que està darrere la perversitat i incompetència dels nostres municipis, gestionats majoritàriament per personatges especialitzats a requalificar terrenys en favor de vés a saber qui, a finançar el partit irregularment amb construccions irregulars, a practicar el nepotisme més groller, etc. D'aquesta proposta del president Maragall –com sempre que algú es vol fer el progrè–, els que en pagaran els plats trencats seran els més necessitats. ¿Algú creu que la gent amb recursos deixarà que uns perfectes incompetents que no saben ni recollir les escombraries gestionin l'educació dels seus fills?

Estaven fundats els meus temors en veure desembarcar a la Generalitat els representants del caciquisme municipal –defensors que després de l'Estat vingui directament el municipi–. Sabia que es carregarien parts essencials del nostre autogovern. Ara, el que no m'imaginava pas és que l'estratègia passava per podrir-ne les llavors. I és que no hi ha res com passar per un ajuntament per aprendre tècniques de destrucció nacional. Visca el Capità en Cap!